

Huyền Thoại Dạ Lan

Dạ Lan
(hình ảnh báo Xuân Chiến Sĩ Cộng Hòa 1967)

Hơn ba mươi năm đã qua đi.

Thời gian có thể làm cho người ta quên đi những chuyện buồn quá khứ, để chú tâm đến tương lai. Nhưng, niềm đau mất nước, nỗi thương cảm cho những người bạn đã ra đi, vẫn còn đó. Ở xứ Úc xa xôi, tôi vẫn liên lạc với những bạn bè đồng ngũ. May mắn hơn, tôi đã tìm ra hai người bạn đồng khóa 1/72 Thủ Đức với tôi ngày xưa. Đó là các anh Nguyễn Mạnh Thăng và Cao Văn Bày, chúng tôi gặp nhau thường lắm, chuyện trò đủ thứ, rất là vui.

Một hôm, anh chị Bày đến chơi, sau vài câu chuyện, anh đưa ra một cuốn băng cát sét (cassette) và hỏi tôi:

- Mày còn nhớ . . . Chương Trình Dạ Lan hay không?

- Nhớ chứ! Lính mà! Làm sao quên được Dạ Lan!

- Mày . . . là lính Biệt Động phải không?

- Đúng vậy! Biệt Động chính gốc . . . con cạp đen đó!

- Vậy thì tao cho mày cái tape này, để mày nghe lại chương trình Dạ Lan, và cũng để nghe lại cái oai danh Biệt Động Quân của mày hồi xưa!"

Buổi tối hôm đó, cơn nước xong xuôi, hai vợ chồng tôi mới bỏ cuốn băng cassette vào máy, hồi hộp ngồi nghe:

"Đây là chương trình Dạ Lan, tiếng nói của những người em gái hậu phương gửi cho những anh trai tiền tuyến . . ."

Vợ tôi reo lên:

"Đúng là Dạ Lan rồi!"

Tôi mỉm cười, ngồi lắng nghe từng giọng đọc của cô Dạ Lan. Từng chữ, từng câu nói của cô đã thấm từ từ vào trong óc tôi, vào trong tim tôi, cho tôi đi ngược thời gian để trở về với quá khứ.

Đã là người Việt Nam, đã sinh ra và lớn lên trong thời loạn lạc, đa số chúng ta, ít ra là một lần, nếu không nói là nhiều lần, đã mở radio để nghe đài QUÂN ĐỘI và lắng nghe CHƯƠNG TRÌNH DẠ LAN.

CHƯƠNG TRÌNH DẠ LAN, một huyền thoại về đời lính, về những người em gái Hậu Phương và các anh trai Tiền Tuyến. Trong cuốn băng nhạc anh chị Bày tặng cho tôi, có phần cô Dạ Lan đã giới thiệu về Binh chủng Biệt Động Quân, như sau:

"Biệt Động Quân, những chiến sĩ Mũ Nâu, với huy hiệu "Thần Hồ" oai hùng và dũng cảm, đã làm khiếp đảm quân thù với những chiến thắng ở Bình Long, An Lộc và trên khắp bốn vùng chiến thuật, từ Quảng Trị tới Mũi Cà Mau, đã làm rạng danh 7 Liên Đoàn Biệt Động Quân, những chiến sĩ vô địch của những trận chiến sinh lầy nước đọng".

Không cần phải là lính "Biệt Động", chỉ nghe, đọc những lời mà Dạ Lan giới thiệu các chiến sĩ Mũ Nâu, ta đã cảm thấy thích thú và cảm phục những chàng trai Biệt Động rồi, rồi, nói chi mình chính là lính Biệt Động, nghe những lời của cô Dạ Lan, hãnh diện biết là bao!

Đặc biệt, cô Dạ Lan đã nói về Nguyễn Ngọc Lân như sau:

"Nơi gương những bậc đàn anh, như Trung Tá Lưu Trọng Kiệt, Tiểu Đoàn 42 Biệt Động Quân, Nguyễn Văn Dần, Tiểu Đoàn 44 Biệt Động Quân và những anh hùng Mũ Nâu Vô Danh khác, Thiếu Úy Nguyễn Ngọc Lân, Tiểu Đoàn 31 Biệt Động Quân đã một sớm lên đường thề quyết thi hành nhiệm vụ của người trai thời loạn. Tiễn đưa anh, có lời hứa sắt son của người em gái hậu phương sẽ kiên trì chờ đợi anh trở về trong chiến thắng vinh quang.

Nhưng, người chiến sĩ Biệt Động Quân đó đã ra đi mãi mãi tại chiến trường Bình Long, để lại sau lưng cả một vùng trời thương tiếc".

Bài hát này, Dạ Lan xin gửi tặng cho các anh chiến sĩ Biệt Động Quân kiêu hùng".

Bài hát đã hay, nhưng lời giới thiệu mới là hay hơn nữa. Tôi nhắm mắt nghe từng tiếng hát của Hoàng Oanh, nghe từng nốt nhạc của Văn Phụng, tưởng chừng như mình đang ở Pleiku, đóng quân ở làng Thanh An.

Thời đó, tôi cũng đã nghe chương trình Dạ Lan và những bài hát về Lính. Lời nói của Dạ Lan thật là êm nhẹ, ngọt ngào, đã gửi những bài hát tình cảm, những bản hùng ca đi vào lòng người chiến binh.

Chương trình Dạ Lan đã đến với các anh trai tiền tuyến từ năm 1964 cho đến ngày cuối cùng của đời người lính chiến Việt Nam Cộng Hòa, ngày 30 tháng 4 năm 1975.

Khi xem DVD Thúy Nga 88 với chủ đề "Đường Về Quê Hương", tôi đã được các huynh trưởng là Đại Tá Nguyễn Văn Nam (Chánh Sứ Vụ Sở Địch Vận) và Trung Tá Phạm Hậu (Quản Đốc Đài Phát Thanh Quân Đội), cho biết thêm những chi tiết về Chương Trình Dạ Lan, như sau: Vào thời điểm cuối 63 đầu 64, do những cuộc đảo chánh và chính lý liên miên của quân đội, những người lính đã bị phân tâm, bị cuốn hút vào những biến loạn chính trị mà họ không muốn tham dự. Tinh thần của người lính đã bị xa xút, họ chỉ muốn chiến đấu chống lại kẻ thù phương Bắc để bảo vệ Tổ Quốc và Tự Do, chứ đâu phải để chống đối lẫn nhau, bắn giết lẫn nhau! Để an ủi, để nâng cao tinh thần người lính chiến, Sở Địch Vận, phối hợp với Đài Phát Thanh Quân Đội và Phòng 5 Bộ Tổng Tham Mưu, đã tạo ra một chương trình dành riêng cho người lính tiền tuyến.

Chương trình đã được hoạch định xong, cần phải tìm một xướng ngôn viên thích hợp. Người thích hợp nhất đã được chọn, đó cô Nguyễn Thị Lan, lúc đó đang là xướng ngôn viên của đài phát thanh Đông Hà. Các vị cao kiến đó đã đặt cho cô một danh xưng mới: Dạ Lan và đưa cô về Sài Gòn làm xướng ngôn viên cho một chương trình mới:

Chương Trình Dạ Lan.

Kể từ đó, mỗi tối, bắt đầu từ 7 giờ, Dạ Lan cất tiếng nói, đại diện cho tất cả những em gái hậu phương, gửi tới cho các anh trai ngoài tiền tuyến. Chương trình Dạ Lan đã có rất nhiều người nghe. Thính giả, ngoài những chàng trai tiền tuyến, tất cả những ai ở hậu phương cũng đều mở máy phát thanh ra mà nghe cô Dạ Lan nói.

Chương trình Dạ Lan rất là hấp dẫn, ngoài những chương trình nhạc, còn có tin tức từ chiến trường, từ hậu phương, những hướng dẫn về đi phép, trình diện. Độc đáo hơn nữa là tiết mục nhắn tin, tìm bạn . . . Người trai ở tiền tuyến, tròn ba năm lính, chưa hề có bạn tâm tình, muốn tìm một em gái hậu phương để cùng tâm sự, an ủi nhau, để rồi một ngày đẹp trời nào đó, người lính chiến sẽ được vài ngày phép về thăm người em gái mới quen. Đời người lính vì thế mà vui vẻ hơn lên, đáng sống hơn lên.

Cảm động và chân tình hơn nữa, vào dịp Tết, người lính chiến đang đóng ở những nơi đèo heo hút gió, xa xôi tới nỗi Xuân cũng ngại đường xa mà không dám tới, nói chi anh em bà con. Mùa Xuân của những người lính chiến đó, không có mai vàng, không có bánh chưng xanh, không có câu đối đỏ. Thế nhưng, Đúng vào ngày Tết, các chàng trai lính chiến này lại nhận được thư chúc tết đó, bạn ạ! Đó là thư của những Em Gái Hậu Phương, trong chương trình Dạ Lan, gửi tới cho các anh, kèm theo một gói quà xuân nho nhỏ. Mở thư ra xem, người lính chiến đọc được những tin tức yên lành từ hậu phương, nhất là lời Chúc Tết ân cần, nồng ấm. Nấu vội một bình trà đã chiến, ăn một miếng kẹo đậu phộng: Đời Lính, hưởng Xuân nhiều đó là đủ rồi, mãn nguyện lắm rồi! Lính Mà Em!

Đã có một lần, tôi nhận được thiệp chúc tết của Em Gái Dạ Lan. Em mặc áo dài tím, mái tóc đen huyền phủ ngang vai. Tôi không biết mặt Dạ Lan (chưa ai được nhìn thấy Dạ Lan bằng xương bằng thịt cả, trừ hai HT Nam và Hậu), nên cứ coi đó là Em Gái Dạ Lan, và đã cất tấm thiệp này vào túi áo, rất lâu.

Hơn ba mươi năm qua rồi, Chiến tranh Việt Nam đã chấm dứt từ lâu rồi. Tất cả hồ sơ mật đều đã được giải mã để cho mọi người được rõ sự thật. Dạ Lan đâu?

Cô còn ở Việt Nam? Hay đã định cư ở một quốc gia đệ tam nào đó?
Sao không thấy cô xuất hiện?

Chúng ta đồng ý, trong thời chiến, vì lý do an ninh, vì lý do bảo mật, Dạ Lan không thể xuất hiện trước công chúng.

Nhưng bây giờ, mọi hồ sơ, dù là tối mật, cũng đã được bật mí. Dạ Lan cũng nên xuất hiện để cho chúng ta được ngưỡng mộ cô như một chiến sĩ.

Chiến tranh tâm lý quan trọng cũng như chiến tranh nơi chiến trường. Người lính chiến xông pha ngoài mặt trận, cũng cần phải được nâng đỡ về tinh thần. Tinh thần có vững chắc thì mới an tâm mà chiến đấu. Đã có một vị Tướng tuyên bố: "Một người cầm bút đứng đắn, có giá trị còn hơn là cả một Sư Đoàn lính trang bị đầy đủ".

Tôi cũng có thể nói ké vào: "Một người con gái hậu phương, với chiếc micro trong tay và giọng nói đi sâu vào lòng người, cũng sẽ có giá trị hơn là một Sư Đoàn lính trang bị đầy đủ".

Dạ Lan cũng là một chiến sĩ vậy!

Ai có tội thì bị chê trách. Ai có công thì phải được tưởng thưởng, được ngưỡng mộ.

Dạ Lan có công đã giữ vững tinh thần, đã đem lại niềm vui cho chúng ta, những người chiến sĩ ngoài tiền tuyến. Cô phải được ngưỡng mộ, phải được vinh danh trước quần chúng.

Có người nói, Dạ Lan có thể vì lý do gia đình nào đó, không muốn xuất hiện trước quần chúng. Không đúng! Dạ Lan đã đi vào lịch sử. Ngoài gia đình, cô còn là người của quần chúng. Không thể vì lý do gia đình mà từ chối vai trò đối với quần chúng.

Cũng có người cho rằng, Dạ Lan có giọng nói thật hay, nhưng gương mặt lại . . . thật xấu, nên không muốn xuất hiện. Lại càng không đúng! Chúng ta ngưỡng mộ Dạ Lan vì việc làm của cô, vì công lao của cô, chứ không phải vì cô xấu hay đẹp.

Đại Tá Nguyễn Văn Nam và Trung Tá Phạm Huấn chắc chắn sẽ biết Dạ Lan hiện đang ở đâu?

Trung Tâm Thúy Nga, trong DVD số 88 với chủ đề "Đường Về Quê Hương", đã mời được Đại Tá Nguyễn Văn Nam và Trung Tá Phạm Huấn, chắc chắn cũng sẽ mời được Dạ Lan xuất hiện trong chương trình của họ trong một tương lai gần đây. Nếu chúng ta chỉ biết vinh danh những chiến sĩ ngoài tiền tuyến mà quên đi những chiến sĩ làm công việc tâm lý chiến, là không công bằng. Nếu Dạ Lan, vì một lý do cá nhân nào đó, mà không xuất hiện trước công chúng để được vinh danh, đó là một điều đáng tiếc. Riêng cá nhân tôi, anh Bảy, và những người lính chiến khác, vẫn còn nhớ tới Chương Trình Dạ Lan. Chúng tôi may mắn còn giữ được một CD ghi lại một trong những chương trình phát thanh của Dạ Lan.

Quý độc giả thân mến, bất kể bạn là ai - một người Dân, Quân, Cán, Chính - nếu bạn còn nhớ tới Chương Trình Dạ Lan, chúng tôi sẵn sàng chia sẻ với quý vị. Hãy liên lạc với chúng tôi qua báo Việt Luận, gửi thư kèm theo một đĩa CD trống bỏ trong phong bì ghi sẵn địa chỉ của bạn và dán tem đầy đủ, chúng tôi sẽ burn và gửi trở lại cho bạn.

Nguyễn Khấp Nơi

Em Gái Dạ Lan

Nguyễn Khấp Nơi

Không phải chỉ một mình tôi và anh em nhà binh ở Úc còn nhớ, còn nhắc nhở tới Dạ Lan, mà là rất nhiều anh em lính chiến ở khắp nơi trên Thế giới cũng đều nhắc nhở tới cô. Điếm qua làng báo và websites trên toàn thế giới, từ khi tôi viết bài đầu tiên về Dạ Lan "Lá thư chưa viết từ chiến trường - Huyền thoại Dạ Lan", đã có nhiều người nói tới Dạ Lan và chương trình Dạ Lan, mà tôi xin được tóm tắt như sau :

Cha đẻ của chương trình Dạ Lan là Đại Tá Trần Ngọc Huyền. (Đại Tá Huyền di tản sang Hoa Kỳ vào năm 1975. Ông qua đời Vào ngày 15 Tháng Mười Một, 2004, tại Houston Texas, vì bệnh tim, hưởng thọ 80 tuổi.) Sau năm 1963, ĐT Huyền đảm nhiệm chức vụ Thứ Trưởng Bộ Thông Tin, kiêm Giám Đốc Nha Chiến Tranh Tâm Lý. Ông có rất nhiều sáng kiến thay đổi cách thức tuyên truyền và nâng cao tinh thần binh sĩ. Từ đó, ông đã tìm hiểu, sưu tầm những chương trình tương tự của các quốc gia khác trên thế giới và đã đặt ra những chương trình phát thanh như sau:

- a. Chương trình Gia Bình, nhằm vào gia đình của các chiến sĩ.
- b. Chương trình Đồng Minh Vận, nhằm vào các chiến sĩ đồng minh và gia đình của họ.
- c. Chương trình Dạ Lan, nhằm nâng cao tinh thần của các chiến sĩ.

Sau khi bàn bạc kỹ càng với Quán Đốc Đài Phát Thanh Quân đội thời đó là Thiếu Tá Nguyễn Văn Văn Thúy, tức nhà văn Kỳ Văn Nguyên, chương trình Dạ Lan đã được ra đời (tên của chương trình phát thanh cho lính được đặt là Dạ Lan, trước

khi tìm được xướng ngôn viên. Kế tục chức vụ quản đốc đài Quân Đội là Thiếu Tá Phạm Hậu, tức nhà thơ Nhất Tuấn. Cuối cùng, từ năm 1969 cho đến khi tan hàng, quản đốc đài là Trung Tá Nguyễn Quang Tuyển tức là nhà văn Văn Quang).

Xướng ngôn viên đầu tiên của chương trình Dạ Lan, do một trùng hợp bất ngờ, lại có tên là Lan. Cô không phải họ Nguyễn như tôi, mà là họ Hoàng, Hoàng thị Xuân Lan (Cũng có khi không phải họ Hoàng). Mặc dù giọng đọc của cô là giọng Bắc Kỳ thứ thiệt, nhưng cô lại sinh quán ở Quảng Nam. Thời đó, thời 1963, cô Lan đang làm xướng ngôn viên cho đài phát thanh Quân Đội ở Đông Hà, phát về phía bên kia chiến tuyến, do Nhất Tuấn và Hà Huyền Chi điều khiển. Nhờ giọng đọc (Bắc Kỳ) êm ấm ngọt ngào (do Hà Huyền Chi hướng dẫn phát âm), cô đã lọt vào mắt xanh của các quan to và được đưa từ Đông Hà về tới Sài Gòn để nói trong chương trình Dạ Lan: "*Đây là chương trình Dạ Lan, tiếng nói của những người em gái Hậu Phương, gửi cho những anh trai Tiên Tuyển*"

Những danh từ "Em Gái Hậu Phương" và "Anh Trai Tiên Tuyển" cũng là từ chương trình Dạ Lan mà ra, để rồi sau đó đã đi sâu vào lòng người dân Việt, vào tâm khảm những người Lính Việt Nam Cộng Hòa. Các Nhạc sĩ chuyên viết nhạc Lính cũng theo đó mà lồng vào bài hát của mình những danh từ kể trên.

Chương trình Dạ Lan bắt đầu vào buổi tối, từ 7 giờ tới 9 giờ, mỗi ngày, gồm có những mục tin tức, thời sự, điểm báo, văn nghệ và thư tín. Phần hấp dẫn nhất của chương trình Dạ Lan là phần nhạc và thư tín, do Dạ Lan giới thiệu từng bản nhạc và trả lời từng bức thư của các anh trai tiên tuyển gửi về. Cho đến bây giờ, những lời nói ngọt ngào của Dạ Lan hầu như vẫn còn âm vang trong tiềm thức của các anh trai tiên tuyển.

Chương trình Dạ Lan đã được anh em Quân nhân chúng ta đón nghe một cách say mê và ưa thích, nhất là những anh trai nào đóng quân ở xa nhà, những tiền đồn hẻo lánh. Những người lính viết thư về cho Dạ Lan nhiều tới nỗi đài Quân Đội phải tuyển thêm một số nữ nhân viên để phụ trách vấn đề trả lời thư của các "Anh tiên tuyển" hằng đêm. Một số thiệp chúc tết, chụp hình cô Xuân Lan cũng được Nha Chiến Tranh Tâm Lý ấn hành để gửi tặng đến các chiến sĩ tiền đồn (Bức hình Dạ Lan ở đầu bài là trích trong cuốn báo Xuân Cộng Hòa năm 1965) .

Tuy vậy, nhân vật "Em Gái Hậu Phương Dạ Lan" chưa bao giờ xuất hiện trên truyền hình, báo chí hay ngoài đời, mà chỉ duy nhất qua làn sóng điện mà thôi. Cũng vì thế mà có người nói tấm hình trên chỉ là hình một cô gái... nào đó. Tấm hình Dạ Lan không rõ mặt, tóc thề ngang vai, mặc áo dài tím, mà tôi đã nhắc tới trong bài viết đầu tiên "Huyền Thoại Dạ Lan" cũng thuộc loại... cô gái nào đó mang tên Dạ Lan. Cũng chính vì thế mà Dạ Lan mới trở thành huyền thoại. Để tôn trọng cái huyền thoại này, mà đã có người không đồng ý khi tôi đăng hình Dạ Lan lên báo. Theo những anh em này, Dạ Lan nổi tiếng là vì cô hư hư thực thực, không ai biết cô là ai. Chứ khi biết rồi, thì cô chỉ là một người trần gian như chúng ta thôi, thì mất vui đi rồi.

Dạ Lan chỉ làm với Đài phát thanh Quân Đội tới năm 1966 thôi. Vậy thì ai tiếp tục mà chúng ta vẫn nghe chương trình Dạ Lan hằng đêm ? Người tiếp tục chương trình Dạ Lan, cũng do một sự tình cờ, lại vẫn có tên thật là Lan, Hồng Phương Lan, tức Mỹ Linh. Lúc đó, cô Mỹ Linh cũng vẫn đang làm việc cho Đài phát thanh Quân Đội, ở chương trình nhạc ngoại quốc yêu cầu. Cô là người Bắc rặt, và vì cô có giọng nói giống hệt như Xuân Lan, nên đã được chọn thay thế để tiếp tục chương trình Dạ Lan mà không ai biết cả. Vì nhân viên Đài phát thanh không nói ra ngoài, nên ai cũng tưởng chỉ có một Dạ Lan mà thôi. Mỹ Linh tiếp tục chương trình Dạ Lan cho tới ngày 29 tháng Tư 1975 thì di tản sang Hoa Kỳ và định cư tại South Carolina. Cô có tham gia nhiều chương trình cộng đồng và đã giới thiệu nhạc cho băng nhạc Hoàng Oanh 2 "Thương Người Chiến Sĩ"

Sau biến cố 30 tháng Tư, chương trình Dạ Lan không còn nữa, đa số nhân viên làm việc cho đài phát thanh Quân Đội đều được di tản. Trong thời gian đầu tiên ở đất khách quê người, ai cũng phải lo cuộc sống gia đình trước hết. Đến khi cuộc sống tạm ổn định, mọi người mới bắt đầu tìm kiếm nhau. Kiếm tới kiếm lui mới thấy thiếu một cái gì đó. Cái gì đó là cái chương trình Dạ Lan mà hằng đêm chúng ta vẫn thường nghe, dù là ở Tiên tuyển hay là ở Hậu phương...

Nguyễn Khắc Nơi